RETTENS KENDELSE (Første Afdeling)

22. juni 2011 *

I sag T-409/09,

Evropaïki Dynamiki — Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, Athen (Grækenland), ved advokaterne N. Korogiannakis og M. Dermitzakis,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og E. Manhaeve, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående et erstatningssøgsmål med påstand om erstatning for den skade, som sagsøgeren angiveligt har lidt som følge af Kommissionens beslutning af 15. september 2004 om at afvise sagsøgerens bud og tildele kontrakten til en anden tilbudsgiver under udbudsproceduren vedrørende levering af edb-tjenesteydelser og hermed tilknyttede ydelser forbundet med informationssystemet i Generaldirektoratet for Fiskeri,

har

* Processprog: engelsk.

RETTEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. Azizi, og dommerne E. Cremona (refererende dommer) og S. Frimodt Nielsen,

justitssekretær: E. Coulon,

afsagt følgende

Kendelse

Sagens baggrund og retsforhandlingerne

1 Sagsøgeren, Evropaïki Dynamiki — Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, afgav den 19. maj 2004 tilbud inden for rammerne af udbudsproceduren FISH/2004/02 for edb-tjenesteydelser og hermed forbundne leverancer i forbindelse med informationssystemer i Generaldirektoratet (GD) for Fiskeri i Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber (herefter »den første kontrakt«), som blev offentliggjort i Supplement til *Den Europæiske Unions Tidende* den 14. april 2004 (EUT S 73, s. 61407).

2 GD for Fiskeri meddelte ved skrivelse af 15. september 2004, som sagsøgeren modtog samme dag, at sidstnævntes bud var blevet afvist, og begrundede afslaget med medarbejdergruppens sammensætning og stabilitet, forslagene til procedurer for

videndeling efter projektet og med, at buddet ikke frembød det bedste forhold mellem kvalitet og pris. Desuden anførte det, at sagsøgeren kunne anmode skriftligt om yderligere oplysninger vedrørende begrundelsen for afslaget på virksomhedens bud.

3 Den 16. september 2004 gjorde sagsøgeren indvendinger mod begrundelsen for afslaget på virksomhedens bud og anmodede GD for Fiskeri om at give den oplysninger om den valgte tilbudsgivers navn, bedømmelsen af virksomhedens og den valgte tilbudsgivers tekniske bud i forhold til alle bedømmelseskriterier, en kopi af Bedømmelsesudvalgets rapport og sammenligningen af virksomhedens og den valgte tilbudsgivers finansielle oversigt.

4 GD for Fiskeri svarede i skrivelse af 22. oktober 2004 sagsøgeren, at alle de tilbudsgivere, som havde udbedt sig yderligere oplysninger om afslaget på deres bud, havde modtaget disse oplysninger samtidigt i en skrivelse, der var vedlagt som bilag og dateret den 18. oktober 2004. I denne skrivelse gav GD for Fiskeri yderligere oplysninger vedrørende bedømmelsen af sagsøgerens bud og oplyste endvidere den valgte tilbudsgivers navn, samt at dette bud var blevet valgt, fordi det var det økonomisk mest fordelagtige. Endelig oplyste det i form af en oversigt de point, som sagsøgeren og den valgte tilbudsgiver havde opnået ud fra de enkelte tekniske bedømmelseskriterier, samt resultatet af den finansielle vurdering.

5 Ved stævning indleveret den 25. november 2004 og registreret under sagsnr. T-465/04 anlagde sagsøgeren sag ved Retten med påstand om annullation af ovennævnte skrivelse af 15. september 2004 fra GD for Fiskeri.

6 Ved dom af 10. september 2008, Evropaïki Dynamiki mod Kommissionen (sag T-465/04, ikke trykt i Samling af Afgørelser), annullerede Retten Kommissionens beslutning om at afvise buddet afgivet af sagsøgeren og om at tildele den første kontrakt til den valgte tilbudsgiver.

7 Ved skrivelser af 7. oktober 2008 og af 5. marts 2009 stilet direkte til Kommissionens formand klagede sagsøgeren over, hvordan Kommissionen havde handlet over for sagsøgeren, og opfordrede Kommissionen til at foretage en fornyet undersøgelse af hele den foreliggende tvist, idet sagsøgeren erklærede sig rede til at trække samtlige verserende søgsmål vedrørende Kommissionens tildeling af offentlige kontrakter tilbage.

8 Den 25. september 2009 anlagde sagsøgeren nærværende sag pr. telefax. Pakker indeholdende det underskrevne originaleksemplar af stævningen, kopierne deraf og bilagene dertil blev afsendt den 3. oktober 2009 via en kurertjeneste.

9 Den 5. oktober 2009 gjorde Rettens Justitskontor sagsøgerens advokater opmærksom på, at det havde modtaget en pakke udelukkende indeholdende kopier af stævningen, men at pakken indeholdende originaleksemplaret endnu ikke var nået frem. En kopi af de manglende dokumenter og et nyt underskrevet originaleksemplar af stævningen blev derefter indleveret til Justitskontoret samme dag.

10 Den 16. november 2009 underrettede Rettens Justitskontor sagsøgeren om, at det nye originaleksemplar af stævningen indleveret den 5. oktober 2009 afveg fra den kopi heraf, der var indgået den 25. september 2009 pr. telefax. I henhold til artikel 43, stk. 6, i Rettens procesreglement blev den 5. oktober 2009 og ikke den 25. september 2009 registreret som tidspunktet for anlæggelsen af søgsmålet.

11 Ved skrivelse dateret den 19. november 2009 og sendt pr. telefax dagen efter til Rettens Justitskontor kvitterede sagsøgeren for modtagelsen af Justitskontorets skrivelse af 16. november 2009, begrundede, hvorfor originaleksemplaret af stævningen ikke var indleveret inden for fristerne, og anmodede Retten om at anerkende, at der i denne sag forelå force majeure, og følgelig om at ændre sin beslutning om at anse den 5. oktober 2009 for tidspunktet for sagens anlæg.

12 Den 26. november 2009 tilsendte sagsøgeren pr. telefax Rettens Justitskontor en skrivelse med forklaring af omstændighederne vedrørende den pakke, der var bortkommet hos det selskab, som sagsøgeren havde valgt at lade udføre kurertjenesten, og sagsøgeren anmodede atter om, at originaleksemplaret af stævningen blev anset for at være indleveret den 25. september 2009.

13 Den 3. december 2009 fik sagsøgeren besked fra den benyttede kurertjeneste om, at den ikke havde fundet den bortkomne pakke.

14 Ved særskilt dokument indleveret til Rettens Justitskontor den 29. januar 2010 fremsatte Kommissionen i henhold til artikel 114, stk. 1, i Rettens procesreglement en formalitetsindsigelse om, at erstatningspåstanden var forældet.

15 Sagsøgeren fremkom med bemærkninger til denne formalitetsindsigelse den 14. april 2010.

16 Retten tilstillede ved skrivelse af 2. juli 2010, som en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse, parterne et skriftligt spørgsmål vedrørende anvendelsen i denne sag af procesreglementets artikel 102, stk. 2, om forlængelse af procesfristerne under hensyn til afstanden med en fast særlig frist på ti dage. Parterne svarende inden for de fastsatte frister.

Parternes påstande

17 I stævningen har sagsøgeren nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren et beløb på 2 mio. EUR i erstatning for den bruttofortjeneste, sagsøgeren kunne have opnået i kraft af den første kontrakt, hvis den var blevet tildelt denne (50 % af kontraktens værdi).

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren et beløb på 100 000 EUR i erstatning for tab som følge af den mistede mulighed for at opfylde kontrakten.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

18 Kommissionen har nedlagt følgende påstande vedrørende formalitetsindsigelsen:

— Sagen afvises.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 Sagsøgeren har i bemærkningerne til formalitetsindsigelsen nedlagt påstand om, at formalitetsindsigelsen afvises.

Retlige bemærkninger

20 I henhold til procesreglementets artikel 114, stk. 1, kan Retten, såfremt en part fremsætter begæring herom, tage stilling til, om sagen bør afvises, uden at indlede behandlingen af sagens realitet. Ifølge artikel 114, stk. 3, forhandles der mundtligt om formalitetsindsigelsen, medmindre Retten bestemmer andet.

21 I henhold til procesreglements artikel 111 kan Retten desuden, når det er åbenbart, at den ikke har kompetence til at behandle en sag, at sagen må afvises, eller at den er åbenbart ugrundet, træffe afgørelse ved begrundet kendelse uden at fortsætte sagens behandling.

22 I denne sag finder Retten, at den i kraft af sagens akter er tilstrækkeligt oplyst om sagen, og at det er ufornødent at indlede den mundtlige forhandling.

Parternes argumenter

23 Kommissionen har fremsat en formalitetsindsigelse mod søgsmålet med den begrundelse, at det krav, som det er baseret på, er forældet, for så vidt som det blev fremsat efter udløbet af den femårige forældelsesfrist, der er fastsat for Det Europæiske Fællesskabs ansvar uden for kontraktforhold i artikel 46 i statutten for Domstolen.

24 Denne frist begyndte at løbe på det tidspunkt, hvor den påståede skade blev forvoldt.

25 Kommissionen har henvist til, at sagsøgeren har fremsat krav om erstatning for et tab, der hævdes at være lidt som følge af, at sagsøgeren ikke fik tildelt den første kontrakt, og subsidiært erstatning for en »mistet chance«.

26 Ifølge Kommissionen blev den påståede skade, der ligger til grund for den principale og subsidiære påstand, forvoldt på det tidspunkt, hvor beslutningen om at afvise sagsøgerens bud blev truffet, eftersom sagsøgeren fra da af ikke længere havde udsigt til at få tildelt den første kontrakt. Dermed blev skaden forvoldt den dag, hvor Kommissionen underrettede sagsøgeren om, at dennes bud ikke var blevet antaget, dvs. den 15. september 2004. Således begyndte forældelsesfristen at løbe fra da af, hvilket sagsøgeren indirekte anerkendte i sin skrivelse af 19. november 2009 til Rettens Justitskontor. Søgsmålet, der blev anlagt den 5. oktober 2009, er derfor forældet.

27 Kommissionen mener, at denne konklusion bekræftes af Rettens kendelse af 14. september 2005 i sagen Ehcon mod Kommissionen (sag T-140/04, Sml. II, s. 3287). Ifølge denne kendelses præmis 43 indtrådte tabet som følge af den manglende tildeling af kontrakten, som var genstand for udbudsproceduren, og tabet som følge af den mistede chance for at få tildelt denne kontrakt, da Kommissionen afviste sagsøgerens bud. Denne afvisning er dermed den omstændighed, der ligger til grund for kravet om erstatning uden for kontraktforhold i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 46 i statutten for Domstolen.

28 Desuden har Kommissionen bemærket, at Retten efter at have konstateret, at forældelsesfristen begyndte at løbe den dag, hvor Kommissionen afviste buddet, udtalte i præmis 46 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, at nævnte tidspunkt i den sag indtraf senest den dag, hvor sagsøgeren for anden gang var blevet underrettet af Kommissionen om begrundelsen for afvisningen af selskabets bud.

29 Det er efter Kommissionens opfattelse ikke muligt at drage den slutning af præmis 46 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, at Retten anerkendte, at forældelsesfristen begyndte at løbe den dag, hvor tilbudsgiveren modtog skrivelsen med begrundelsen for afvisningen af dennes bud. I sagen, der gav anledning til denne kendelse, var kravet under alle omstændigheder prækluderet, hvorfor det ikke havde den store betydning, hvilken dag forældelsesfristen helt præcist begyndte at løbe. I øvrigt ville en sådan konklusion stride mod ordlyden af samme kendelses præmis 43, som er gengivet ovenfor.

30 Endvidere ville denne konklusion ikke være i overensstemmelse med ratio legis bag forældelsesreglerne, hvis funktion — som påpeget af Domstolen i kendelsen af 18. juli 2002, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi mod Kommissionen (sag C-136/01 P, Sml. I, s. 6565, præmis 28) — er at forene hensynet til beskyttelsen af den skadelidtes rettigheder og hensynet til retssikkerhedsprincippet. Kommissionen har henvist til retspraksis, hvorefter nøjagtigt kendskab til de faktiske omstændigheder ikke hører til de betingelser, der skal være opfyldt, før forældelsesfristen begynder at løbe. Den har deraf udledt, at det i denne sag ikke var en forudsætning for, at forældelsesfristen begyndte at løbe, at sagsøgeren havde fået en detaljeret begrundelse for afvisningen af sit bud. Der er nemlig fastsat en relativt lang forældelsesfrist, netop for at sagsøgeren skal have tid til at modtage oplysningerne i dette tidsrum.

31 Det er derfor Kommissionens opfattelse, at kravet om erstatning uden for kontrakt skulle have været fremsat senest den 25. september 2009, dvs. fem år efter afvisningen af sagsøgerens bud under hensyn til afstanden med en fast særlig frist på ti dage.

32 Endelig har Kommissionen tilbagevist sagsøgerens argumentation om, at der foreligger force majeure i denne sag. Den har i denne forbindelse bemærket, at begrebet force majeure ifølge retspraksis omfatter et objektivt og et subjektivt element. Førstnævnte vedrører usædvanlige vanskeligheder, som den berørte ikke har indflydelse på, mens sidstnævnte fordrer, at vedkommende med henblik på at undgå konsekvenserne af de usædvanlige begivenheder træffer egnede foranstaltninger, idet det dog ikke kræves, at den pågældende træffer urimeligt belastende foranstaltninger. I dom af 28. januar

2009, Centro Studi Manieri mod Rådet (sag T-125/06, Sml. II, s. 69, præmis 28), har Retten udtalt, at den pågældende navnlig nøje skal følge procedurens forløb og herunder udvise agtpågivenhed med henblik på at overholde de fastsatte frister.

33 Med hensyn til det førstnævnte element er Kommissionen af den opfattelse, at en sen levering af en pakke er en usædvanlig, men ikke uforudsigelig begivenhed. Selv hvis det antages, at den manglende aflevering af én af de to pakker, som sagsøgeren afsendte, alligevel udgør en unormal begivenhed, mener Kommissionen dog, at sagsøgeren ikke har udvist tilstrækkelig agtpågivenhed, eftersom sagsøgeren valgte at vente ikke blot til udløbet af den femårige forældelsesfrist, men også til dagen før udløbet af den yderligere frist fastsat under hensyn til afstanden med at indlevere stævningen pr. telefax til Retten. Herudover ventede sagsøgeren en hel arbejdsuge med at overdrage dokumenterne til kurertjenesten i sidste øjeblik den 3. oktober 2009, velvidende, at enhver forsinkelse af leveringen ville betyde fristoverskridelse. Derfor løb sagsøgeren bevidst denne risiko.

34 Sagsøgeren har i sine bemærkninger til formalitetsindsigelsen bestridt det af Kommissionen fastsatte begyndelsestidspunkt for forældelsesfristen. Navnlig har sagsøgeren tilbagevist Kommissionens antagelse af, at forældelsesfristen begyndte at løbe den 15. september 2004, hvor sagsøgeren blev underrettet om, at dennes bud ikke var blevet antaget. I denne forbindelse har sagsøgeren henvist til præmis 44, 45 og 48 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, der strider mod præmis 43, som Kommissionen har baseret sig på. Af disse præmisser følger, at betingelserne for, at sagsøgeren kan gøre sit erstatningskrav gældende, først er opfyldt, når sagsøgeren har fået kendskab til begrundelsen for Kommissionens beslutning, og ikke på det tidspunkt, hvor sagsøgeren blot blev underrettet om resultatet af udbudsproceduren. I denne sag fik sagsøgeren imidlertid ikke kendskab til denne begrundelse før den 20. eller 23. oktober 2004.

35 Sagsøgeren har også gjort gældende, at kontrakten i denne sag er en »rammekontrakt«, og at det følger heraf, at ingen skade er forvoldt, og intet tab er sikkert, før der er indgået en »særskilt kontrakt«. Følgelig begyndte forældelsesfristen først at løbe, da der faktisk var indgået en »særskilt kontrakt« mellem Kommissionen og den valgte tilbudsgiver.

36 Ifølge sagsøgeren forældedes kravet om erstatning uden for kontraktforhold som følge heraf tidligst den 3. november 2009, dvs. fem år og ti dage — idet fristen fastsat under hensyn til afstanden medregnes — efter, at sagsøgeren fik kendskab til begrundelsen for Kommissionens afvisning af selskabets bud.

37 Desuden har sagsøgeren tilbagevist det argument, som Kommissionen har udledt af kendelsen i sagen Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi mod Kommissionen, nævnt i præmis 30 ovenfor, da omstændighederne i den sag, der gav anledning til denne kendelse, er for forskellige fra denne sag til at være relevante at henvise til. I udbudssager er den forbigåede tilbudsgiver ifølge sagsøgeren ikke i stand til at vurdere, hvorvidt retsakten er lovlig, og dermed om der er forvoldt skade, så længe vedkommende ikke har kendskab til den nøjagtige begrundelse for afvisningen af sit bud, hvilket er den første betingelse for at kunne rejse et krav om erstatning uden for kontraktforhold mod Fællesskabet. Følgelig er sagsøgeren af den opfattelse, som er støttet på præmis 45 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, at meddelelsen af begrundelsen for beslutningen er en betingelse, uden hvilken den berørte ikke er i stand til at vurdere procedurens lovlighed.

38 Herudover har sagsøgeren påpeget, at der efter anmodningen herom forløb mere end en måned, før Kommissionen meddelte sagsøgeren begrundelsen for afvisningen af dennes bud, og at Kommissionen nu forsøger at inkludere denne periode med passivitet i forældelsesfristen for at rejse krav om erstatning uden for kontraktforhold.

39 Endelig er den af Retten trufne afgørelse i dommen i sagen Evropaïki Dynamiki mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 6, om at annullere Kommissionens beslutning om ikke at tildele sagsøgeren den første kontrakt særligt begrundet i en utilstrækkelig begrundelse af denne beslutning. Følgelig har sagsøgeren først ved domsafsigelsen den 10. september 2008 fået begrundelsen for afvisningen af selskabets bud.

40 Endvidere har sagsøgeren bestridt Kommissionens argument, hvorefter sagsøgerens skrivelse af 19. november 2009 svarede til en indirekte anerkendelse af, at forældelsesfristen begyndte at løbe den 15. september 2004. Denne skrivelse blev affattet som en forsigtighedsforanstaltning i henhold til procesreglementets artikel 43, stk. 6, for at foregribe Kommissionens argumenter og kan på ingen måde udlægges som en accept af, at forældelsesfristen begyndte at løbe den 15. september 2004.

41 Med hensyn til den af Retten registrerede dato for, hvornår originaleksemplaret af stævningen er indgivet, har sagsøgeren først og fremmest gjort gældende, at der — bortset fra underskriften, som sagsøgerens advokat måtte påføre den genudskrevne version af stævningen, som blev sendt, efter at originaleksemplaret var bortkommet — ingen forskel er mellem den version, der blev sendt pr. telefax den 25. september 2009, og originalen, som blev indgivet til Justitskontoret den 5. oktober 2009. En eventuel forskel med hensyn til underskriften udgør ikke en tilsidesættelse af procesreglements artikel 43, stk. 6.

42 Dernæst har sagsøgeren bestridt Kommissionens argumenter om, at der ikke foreligger force majeure i denne sag. Sagsøgeren har fremhævet, at alle de fornødne foranstaltninger med henblik på sagsanlægget blev truffet inden for fristerne. Under alle omstændigheder mener sagsøgeren, at selv hvis en forsinket levering af en pakke udgør en betragtelig risiko, kan det samme ikke siges om bortkomsten heraf, særligt ikke da forsendelsen af pakken omhyggeligt blev varetaget af et selskab tilhørende Deutsche Post.

43 Dermed har sagsøgeren bestridt principperne i den af Kommissionen anførte retspraksis og henvist til, at sagsøgeren i denne sag efter at have sendt stævningen pr. telefax inden for fristerne sørgede for at kontrollere på kurertjenestens hjemmeside, at pakken indeholdende originaleksemplaret og bilagene var blevet leveret inden for fristen, nemlig den 5. oktober 2009. Det var først samme dags eftermiddag, at sagsøgeren af Justitskontoret blev gjort bekendt med, at originaleksemplaret ikke var kommet frem. Derefter blev kurertjenesten straks kontaktet, og da det stod klart, at pakken ikke ville blive fundet rettidigt, blev et nyt eksemplar af stævningen udskrevet og indgivet til Justitskontoret den 5. oktober 2009 om aftenen.

44 Ved således at have truffet passende foranstaltninger for at sikre, at sagen blev anlagt inden for fristerne, har sagsøgeren udvist agtpågivenhed og kunne ikke have forudset eller i hvert fald ikke have undgået originaleksemplarets bortkomst.

45 Endelig har sagsøgeren anmodet om, at det foreliggende tilfælde behandles ad hoc under hensyntagen til, at den omstændighed, at originaleksemplaret af stævningen er bortkommet i kurertjenestens varetægt, er en hidtil uset og uoprettelig hændelse.

Rettens bemærkninger

46 Ifølge artikel 46 i statutten for Domstolen, som i henhold til statuttens artikel 53, stk. 1, finder anvendelse på rettergangsmåden ved Retten, forældes krav mod Fællesskabet, der støttes på ansvar uden for kontraktforhold, fem år efter, at den omstændighed, der ligger til grund for kravet, er indtrådt. Forældelsen afbrydes enten ved indgivelse af stævning til Domstolen eller ved, at den skadelidte forud gør sit krav gældende over for vedkommende institution.

47 Ifølge fast retspraksis skal en række betingelser være opfyldt, for at Fællesskabet kan drages til ansvar uden for kontraktforhold for dets organers ulovlige adfærd i henhold til artikel 288, stk. 2, EF, nemlig at den adfærd, der foreholdes institutionerne, har været retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagssammenhæng mellem den påståede adfærd og det påberåbte tab (jf. Domstolens dom af 9.11.2006, sag C-243/05 P, Agraz m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 10833, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis, og Rettens dom af 11.7.1996, sag T-175/94, International Procurement Services mod Kommissionen, Sml. II, s. 729, præmis 44, samt dommen i sagen Centro Studi Manieri mod Rådet, nævnt i præmis 32 ovenfor, præmis 97).

48 Det følger ligeledes af fast retspraksis, at forældelsesfristen begynder at løbe, når alle de betingelser, som er en forudsætning for erstatningspligten, er opfyldt, og navnlig når det tab, der skal erstattes, er kendt. Særligt i tvister vedrørende individuelle foranstaltninger, som i denne sag, begynder forældelsesfristen at løbe, når disse foranstaltninger har haft virkning over for de personer, som den vedrører (jf. i denne retning Domstolens dom af 19.4.2007, sag C-282/05 P, Holcim (Deutschland) mod Kommissionen, Sml. I, s. 2941, præmis 29 og 30, og af 11.6.2009, sag C-335/08 P, Transports Schiocchet — Excursions mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 33, samt Rettens kendelse af 27.8.2009, sag T-367/08, Abouchar mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 23).

49 Det skal endvidere bemærkes, at forældelsesreglernes funktion er at forene hensynet til beskyttelsen af den skadelidtes rettigheder og hensynet til retssikkerhedsprincippet. Forældelsesfristen er navnlig blevet fastsat under hensyntagen til tiden, der er nødvendig for, at den part, der hævder at have lidt skade, kan indsamle de oplysninger, der er relevante med henblik på et eventuelt søgsmål, og for at kontrollere de faktiske omstændigheder, der kan påberåbes til støtte for dette søgsmål (jf. i denne retning kendelsen i sagen Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi mod Kommissionen, nævnt i præmis 30 ovenfor, præmis 28, Rettens kendelse af 16.12.2009, sag T-194/08, Cattin mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 69, og Rettens dom af 28.9.2010, sag T-247/08, C-Content mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 54).

50 Desuden bemærkes, at det ifølge retspraksis er uden betydning, om skadelidte har fået et præcist og indgående kendskab til de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for kravet, idet kendskab til de faktiske omstændigheder ikke er blandt de betingelser, der skal være opfyldt, for at den af artikel 46 i statutten for Domstolen omhandlede forældelsesfrist begynder at løbe. Den subjektive bedømmelse af, hvorvidt der faktisk foreligger en skade, kan således ikke tages i betragtning ved afgørelsen af tidspunktet for, hvornår forældelsesfristen for søgsmål, der støttes på Fællesskabets ansvar uden for kontraktforhold, begynder at løbe (jf. i denne retning Domstolens dom af 17.7.2008, sag C-51/05 P, Kommissionen mod Cantina sociale di Dolianova m.fl., Sml. I, s. 5341, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

51 I denne sag har sagsøgeren principalt nedlagt påstand om erstatning for det tab, der hævdes at være lidt som følge af, at sagsøgeren ikke fik tildelt den første kontrakt, nemlig et beløb svarende til den bruttofortjeneste, sagsøgeren kunne have opnået i kraft af denne kontrakt (50 % af kontraktens værdi). Subsidiært har sagsøgeren nedlagt påstand om erstatning for en mistet chance, idet sagsøgeren har hævdet at have lidt både et tab som følge af den mistede mulighed for at opfylde den første kontrakt og et tab som følge af den mistede chance for at få tildelt andre kontrakter, navnlig den kontrakt, hvis værdi oprindeligt oversteg 5 mio. EUR, som i 2008 af Kommissionens GD »Maritime Anliggender og Fiskeri« inden for rammerne af udbudsproceduren MARE/2008/01 (herefter »følgekontrakterne«) blev tildelt kontrahenten, som havde fået tildelt den første kontrakt (herefter »tabet som følge af den mistede chance for at opnå følgekontrakterne«).

Om tabet som følge af, at sagsøgeren ikke fik tildelt den første kontrakt, og af den mistede chance for at få den tildelt

52 Som Retten allerede har anført i den sag, der gav anledning til kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, indtrådte tabene som følge af den manglende tildeling af den omhandlede kontrakt og som følge af den mistede chance for at få tildelt denne kontrakt, da Kommissionen afviste sagsøgerens bud, og denne afvisning er tilmed den omstændighed, der ligger til grund for kravet om

erstatning i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 46 i statutten for Domstolen (jf. i denne retning kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 43).

53 Sagsøgeren fik besked om afvisningen af selskabets bud ved skrivelse af 15. september 2004, som sagsøgeren modtog samme dag (jf. præmis 2 ovenfor).

54 Det er rigtigt, som sagsøgeren har anført, at Retten i præmis 44, 45 og 48 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, synes at rejse tvivl om den løsning, der er udledt i kendelsens præmis 43, hvorefter de omhandlede tab indtrådte, da buddet blev afvist. Det forholder sig ikke desto mindre sådan, at disse præmisser skal læses i den sammenhæng, hvori de indgår, og i deres logiske rækkefølge. Særligt gav Retten, da den i præmis 45 anførte, at »samtlige betingelser for, at sagsøgeren kunne gøre erstatningskrav gældende, [var] opfyldt senest den 20. marts 1997 [dvs. dagen, hvor sagsøgeren i denne sag havde fået kendskab til begrundelsen for beslutningen om afvisning], og at forældelsesfristen på fem år således udløb senest den 20. marts 2002«, blot udtryk for, at søgsmålet i det foreliggende tilfælde under alle omstændigheder var anlagt for sent, eftersom det først var blevet anlagt den 8. april 2004. I betragtning af omstændighederne i denne sag kan Rettens førnævnte udtalelse ikke ændre ved det primære udsagn i dens argumentation, hvorefter tab som de omhandlede indtræder den dag, hvor buddet afvises, idet afvisningen er den omstændighed, der ligger til grund for en erstatningssag.

55 Følgelig konkluderes, at de påståede tab, der i nærværende sag ligger til grund for et krav om erstatning uden for kontraktforhold mod Fællesskabet, er indtrådt den dag, hvor Kommissionen afviste sagsøgerens bud, og at forældelsesfristen for dette krav begyndte at løbe på det tidspunkt, hvor sagsøgeren fik besked om beslutningen, dvs. den 15. september 2004.

56 I henhold til artikel 46 i statutten for Domstolen afbrydes forældelsen alene ved indgivelse af stævning til Fællesskabets retsinstanser eller ved, at skadelidte forud gør sit krav gældende over for vedkommende fællesskabsinstitution, idet forældelsen i sidstnævnte tilfælde dog kun afbrydes, såfremt kravet efterfølges af en stævning inden for fristen i henhold til artikel 230 EF eller artikel 232 EF.

57 I denne forbindelse bemærkes, at sagsøgerens skrivelser af 7. oktober 2008 og 5. marts 2009 til Kommissionens formand ikke indeholder noget udtrykkeligt erstatningskrav og ikke er blevet efterfulgt af et søgsmål inden for fristen fastsat i henhold til artikel 230 EF eller 232 EF. Derfor har de nævnte skrivelser under alle omstændigheder ingen indvirkning på den femårige forældelsesfrist, der er fastsat i artikel 46 i statutten for Domstolen.

58 Følgelig udløb den femårige forældelsesfrist for de to påståede tab den 15. september 2009 uden at være blevet afbrudt.

59 Ingen af sagsøgerens argumenter kan ændre ved denne konklusion.

60 For det første har sagsøgeren under henvisning til nærmere bestemt præmis 45 og 48 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, gjort gældende, at sagsøgeren for at kunne godtgøre Kommissionens ulovlige adfærd havde brug for kendskab til begrundelsen for dens beslutning, og at sagsøgeren ikke fik kendskab til nævnte begrundelse før den 20. eller 23. oktober 2004. Som følge heraf skulle sagsøgerens krav tidligst være forældet den 3. november 2009, nemlig efter en periode på fem år og ti dage regnet fra den 22. oktober 2004 og ikke fra den 25. september 2009.

61 Hertil bemærkes blot som anført i præmis 52 og 55 ovenfor, at afvisningen af buddet, og ikke begrundelsen for afvisningen, er den omstændighed, der ligger til grund for erstatningskrav i udbudssager, og som udløser de tab, som den forbigåede tilbudsgiver hævder at have lidt.

62 I øvrigt følger det af retspraksis, at den omstændighed, at en sagsøger på tidspunktet for fremsættelsen af et erstatningskrav over for Fællesskabet endnu ikke fandt, at han rådede over alle de nødvendige elementer til at kunne godtgøre under en retssag, at Fællesskabet ifaldt ansvar, ikke i sig selv kan forhindre, at forældelsesfristen begyndte at løbe. I modsat fald sammenblandes det processuelle kriterium for forældelsesfristens begyndelse med konstateringen af erstatningsbetingelsernes opfyldelse, som i sidste ende må foretages af den ret, der skal træffe den endelige afgørelse vedrørende tvistens realitet (Rettens kendelse af 17.1.2001, sag T-124/99, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi mod Kommissionen, Sml. II, s. 53, præmis 24).

63 Endvidere konstateres i denne sag i modsætning til det, som sagsøgeren har hævdet med henvisning til præmis 45 og 48 i kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, at skrivelsen af 15. september 2004 fra GD for Fiskeri — som udgjorde den anfægtede retsakt i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Evropaïki Dynamiki mod Kommissionen, nævnt i præmis 6 ovenfor — allerede gav en første indikation af begrundelsen for afvisningen af sagsøgerens bud (jf. præmis 2 ovenfor). De skrivelser, som GD for Fiskeri sendte efterfølgende, havde blot til formål som følge af en anmodning fra sagsøgeren at uddybe begrundelsen og at beskrive kendetegnene og fordelene ved det valgte bud (jf. præmis 3 og 4 ovenfor). I øvrigt er den hævdede omstændighed, at der først kunne opnås et indgående kendskab til begrundelsen for afvisningen af buddet nogle dage efter, at meddelelsen af nævnte afvisning var blevet afsendt, ikke i strid med den retspraksis, der er henvist til i præmis 49 ovenfor, hvorefter forældelsesfristen navnlig er blevet fastsat under hensyntagen til tiden, der er nødvendig for, at den part, der hævder at have lidt skade, kan indsamle de oplysninger, der er relevante med henblik på et eventuelt søgsmål, og for at kontrollere de faktiske omstændigheder, der ønskes fremlagt til støtte for dette søgsmål.

64 Endelig bemærkes, at såfremt forældelsesfristen for søgsmål mod Fællesskabet, der støttes på ansvar uden for kontraktforhold, forhindres i at begynde at løbe, så længe den person, der hævdes at have lidt skade, ikke selv har den opfattelse, at vedkommende har lidt skade, har det til følge, at tidspunktet for nævnte søgsmåls forældelse varierer alt efter den individuelle opfattelse, som hver berørt person måtte have vedrørende skadens faktiske forekomst, hvilket er i modstrid med det krav om retssikkerhed, der er påkrævet ved anvendelsen af forældelsesfrister (jf. i denne retning dommen i sagen C-Content mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis).

65 I forlængelse heraf konstateres, i lighed med hvad Kommissionen med rette har fremhævet, at det fremgår af sagsøgerens skrivelse af 19. november 2009 til Rettens Justitskontor, at Kommissionens ulovlige adfærd efter sagsøgerens opfattelse kom til udtryk ved afsendelsen af meddelelsen om afvisning af buddet den 15. september 2004, eftersom sagsøgeren indirekte lader forældelsesfristen løbe fra denne dato.

66 For det andet har sagsøgeren anført, at da den første kontrakt er en rammekontrakt, forudsætter skadens indtræden, at der er indgået en særskilt kontrakt. Hertil bemærkes imidlertid, at betingelsen om, at der skal være vished for, at der er lidt et tab, ifølge retspraksis er opfyldt, såfremt tabet er umiddelbart forestående og kan påregnes med tilstrækkelig sikkerhed, også selv om det endnu ikke kan opgøres nøjagtigt (Domstolens dom af 14.1.1987, sag 281/84, Zuckerfabrik Bedburg m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 49, præmis 14, og kendelsen i sagen Abouchar mod Kommissionen, nævnt i præmis 48 ovenfor, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis). Desuden kan forældelsesfristen først begynde at løbe på det tidspunkt, hvor det økonomiske tab faktisk er indtrådt (dommen i sagen Holcim (Deutschland) mod Kommissionen, nævnt i præmis 48 ovenfor, præmis 33). Under en udbudsprocedure følger det tab, som en forbigået tilbudsgiver lider som følge af den manglende tildeling af kontrakten og den mistede chance for få denne tildelt, imidlertid direkte og umiddelbart af beslutningen om at afvise hans bud uafhængigt af en fremtidig indgåelse af en særskilt kontrakt mellem fællesskabsinstitutionen og den valgte tilbudsgiver. Af samme grunde afvises det argument, som sagsøgeren første gang anførte i sit skriftlige svar på

Rettens spørgsmål, hvorefter tabet — eftersom det drejer sig om en rammeaftale — fortsatte i hele den periode, hvor sagsøgeren på grund af rammekontrakten var frataget muligheden for at indgå særskilte kontrakter.

67 For det tredje bemærkes, at sagsøgeren i betragtning af analysen foretaget i præmis 52-55 ovenfor ikke med føje kan påberåbe sig, at Kommissionen efterkom sagsøgerens anmodning om uddybning af begrundelsen for afvisningen af dennes bud sent.

68 For det fjerde har sagsøgeren i det væsentlige gjort gældende, at selskabet først fik en ordentlig begrundelse for afvisningen af sit bud den dag, Retten afsagde dommen om annullation af den beslutning, som ligger til grund for tabet. Det må imidlertid konstateres, at sagsøgerens argument overhovedet ikke er klart. Under alle omstændigheder er det i denne forbindelse tilstrækkeligt at henvise til, at det ifølge retspraksis er uden betydning for, at forældelsesfristen begynder at løbe, at Fællesskabets retsstridige adfærd er blevet fastslået ved en retsafgørelse (dommen i sagen Holcim (Deutschland) mod Kommissionen, nævnt i præmis 48 ovenfor, præmis 31). I øvrigt henvises til betragtningerne i præmis 61-64 ovenfor.

69 Endelig har sagsøgeren for det femte i sit skriftlige svar på Rettens spørgsmål anført et nyt argument vedrørende den omstændighed, at beslutningen om at afvise sagsøgerens bud og tildele en anden tilbudsgiver kontrakten blev offentliggjort i lighed med alle andre beslutninger af denne art og i overensstemmelse med artikel 118 og 120 i Kommissionens forordning (EF, Euratom) nr. 2342/2002 af 23. december 2002 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 om finansforordningen vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT L 357, s. 1, herefter »gennemførelsesbestemmelserne«) i S-udgaven til *Den Europæiske Unions Tidende* den 16. december 2004, hvorefter forældelsesfristen som følge heraf begyndte at løbe fra denne dato, der er uomtvistelig.

70 Hertil bemærkes endnu en gang, at afvisningen af buddet er den omstændighed, der ligger til grund for erstatningskrav i udbudssager, og som udløser de tab, som den forbigåede tilbudsgiver hævder at have lidt. Følgelig begynder forældelsesfristen at løbe den dag, hvor den forbigåede tilbudsgiver informeres personligt om afvisningen af hans bud, og ikke den dag, hvor meddelelsen om ordretildelingen offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*. Under alle omstændigheder bemærkes ligeledes, at offentliggørelsen af en sådan meddelelse, som har til formål at informere tredjemand, i modsætning til det af sagsøgeren anførte, ifølge gennemførelsesbestemmelsernes artikel 118, stk. 4, kun er obligatorisk for aftaler, hvis værdi er lig med eller større end de beløbstærskler, der er fastsat i nævnte gennemførelsesbestemmelsers artikel 158.

71 Henset til disse betragtninger som helhed, udløb den femårige forældelsesfrist for fremsættelse af krav om erstatning uden for kontrakt den 15. september 2009.

72 Selv om sagsøgeren har gjort gældende, at der i denne sag foreligger force majeure, hvilket fordrer, at datoen for fremsendelse pr. telefax registreres i stedet for datoen for indleveringen af originaleksemplaret af stævningen, må det imidlertid under alle omstændigheder konstateres, at sagsøgeren sendte stævningen pr. telefax den 25. september 2009, hvor forældelsesfristen allerede var udløbet.

73 Sagsøgeren er nemlig af den opfattelse, at den særlige frist på ti dage fastsat under hensyn til afstanden finder anvendelse i denne sag. Hvis sagsøgeren fik medhold i sit argument vedrørende tilstedeværelsen af force majeure, og hvis den 25. september 2009 blev lagt til grund som datoen for stævningens indlevering, ville søgsmålet således kunne antages til realitetsbehandling. Den af Kommissionen rejste indsigelse om forældelse bygger nemlig på, at søgsmålet anses for at være indgivet den 5. oktober 2009 og ikke, som sagsøgeren har hævdet, den 25. september 2009.

74 Som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten vedrørende anvendeligheden af procesreglementets artikel 102, stk. 2, har sagsøgeren imidlertid hævdet, at dennes krav ikke er forældet, eftersom forældelsesfristen skal forlænges med den særlige frist på ti dage fastsat under hensyn til afstanden som omhandlet i nævnte artikel 102. I denne forbindelse har sagsøgeren også henvist til præmis 26 i Rettens dom af 14. september 1995 i sagen Lefebvre m.fl. mod Kommissionen (sag T-571/93, Sml. II, s. 2379), hvori det anerkendtes, at fristerne under hensyn til afstanden også finder anvendelse i sager om ansvar uden for kontrakt.

75 Hertil bemærkes, at det i henhold til ordlyden af procesreglementets artikel 102, stk. 2, kun er procesfristerne, der forlænges med en frist fastsat under hensyn til afstanden, og ikke forældelsesfristen omhandlet i artikel 46 i statutten for Domstolen, hvis udløb bevirker fortabelse af krav på erstatning uden for kontrakt, og som følgelig ikke forlænges med nogen frist fastsat under hensyn til afstanden (jf. i denne retning Rettens dom af 11.1.2002, sag T-210/00, Biret og Cie mod Rådet, Sml. II, s. 47, præmis 19 og 45, og af 21.4.2005, sag T-28/03, Holcim (Deutschland) mod Kommissionen, Sml. II, s. 1357, præmis 74, samt Rettens kendelse af 19.5.2008, sag T-220/07, Transport Schiocchet — Excursions mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 15 og 35, og kendelsen i sagen Cattin mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 61 og 65).

76 Desuden bemærkes, at de betingelser, som Fællesskabets ansvar uden for kontrakt er underlagt, og dermed de bestemmelser om forældelse, der regulerer søgsmål herom, kun kan være støttet på strengt objektive kriterier. Såfremt det forholdt sig anderledes, ville det kunne indebære en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, der netop ligger til grund for forældelsesreglerne (jf. dommen i sagen Kommissionen mod Cantina sociale di Dolianova m.fl., nævnt i præmis 50 ovenfor, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

77 I øvrigt kan det også udledes af retspraksis, at procesfristerne, såsom søgsmålsfristerne, og den femårige forældelsesfrist for krav mod Fællesskabet om erstatning uden for kontraktforhold pr. definition er forskellige. Søgsmålsfristerne er nemlig ufravigelige procesforudsætninger og ikke undergivet parternes eller retsinstansernes rådighed, da de har til formål at tilvejebringe klarhed og retssikkerhed. Det tilkommer derfor Retten, endog ex officio, at efterprøve, om søgsmålet faktisk er anlagt inden for de

fastsatte frister (jf. Rettens dom af 28.1.2004, forenede sager T-142/01 og T-283/01, OPTUC mod Kommissionen, Sml. II, s. 329, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis, jf. ligeledes i denne retning Domstolens kendelse af 25.11.2008, sag C-500/07 P, TEA mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 20). Derimod kan en ret ikke ex officio rejse spørgsmålet om forældelse af adgangen til erstatningssøgsmål uden for kontraktforhold (Domstolens dom af 30.5.1989, sag 20/88, Roquette frères mod Kommissionen, Sml. s. 1553, præmis 12 og 13).

78 Desuden følger det af artikel 46 i statutten for Domstolen, at forældelsen afbrydes enten ved indgivelse af stævning til Fællesskabets retsinstanser eller ved, at den skadelidte forud gør sit krav gældende over for vedkommende institution. Der er efter denne bestemmelse ikke nogen forskel på beregningen af forældelsesfristen afhængigt af, om fristen afbrydes ved indgivelse af søgsmål eller ved forudgående fremsættelse af et krav. Ved anvendelse af procesfristen som omhandlet i procesreglementets artikel 102, stk. 2, som kun kan komme i betragtning i søgsmål, indtræder forældelse derimod på forskellige tidspunkter afhængigt af, om skadelidte har valgt at henvende sig direkte til Fællesskabets retsinstanser eller forinden til vedkommende institution. En sådan forskel, som ikke er omhandlet i artikel 46 i statutten for Domstolen, bevirker, at forældelsesfristens udløb afhænger af en faktor, som ikke er objektiv, og at bilæggelse af tvister ved søgsmål favoriseres frem for mindelige løsninger.

79 Denne konklusion kan, i modsætning til hvad sagsøgeren synes at mene, ikke ændres af den omstændighed, at Retten i 1995 i en sag, som er forblevet et enligt tilfælde (dommen i sagen Lefebvre m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 74 ovenfor, præmis 26), udtalte vedrørende krav mod Fællesskabet, der støttes på ansvar uden for kontraktforhold, at procesfristerne forlænges under hensyn til afstanden i henhold til procesreglementets artikel 101 og artikel 102, stk. 2.

80 Det følger af det foregående som helhed, at nærværende erstatningssøgsmål uden for kontraktforhold er forældet for så vidt angår de to påståede tab, eftersom det er anlagt mere end fem år efter, at den omstændighed, der ligger til grund for kravet, er indtrådt i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 46 i statutten for Domstolen, uden at det er nødvendigt at behandle de øvrige anbringender og argumenter, som sagsøgeren har fremført, herunder spørgsmålet, om der foreligger en hændelig begivenhed eller force majeure.

Om tabet som følge af den mistede chance for at opnå følgekontrakterne

81 Med hensyn til tabet som følge af den mistede chance for at få tildelt følgekontrakterne finder Retten det fornødent først at behandle spørgsmålet om velbegrundetheden af sagsøgerens påstand (jf. i denne retning kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 72).

82 Sagsøgeren har gjort gældende, at selskabet ved at have fået tildelt den første kontrakt ville have fået tilført en værdifuld ekspertise og højnet sine chancer for at få tildelt andre kontrakter, herunder følgekontrakten.

83 Som anført i præmis 47 ovenfor, skal en række betingelser imidlertid ifølge fast retspraksis være opfyldt, for at Fællesskabet kan drages til ansvar uden for kontraktforhold, nemlig at den adfærd, der foreholdes institutionerne, har været retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagssammenhæng mellem den påståede adfærd og det påberåbte tab.

84 Hvad for det første angår følgekontrakten skal det bemærkes, at sagsøgeren intet har oplyst, der kan godtgøre forbindelsen mellem den første kontrakt og følgekontrakten. Der kan følgelig ikke fastslås nogen årsagsforbindelse mellem den ulovlige afvisning af sagsøgerens bud, der blev afgivet under den første udbudsprocedure, og det tab,

sagsøgeren hævder at have lidt som følge af den mistede chance for at få tildelt følgekontrakten (jf. i denne retning kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 76).

85 Under alle omstændigheder kan den mistede chance for at få tildelt følgekontrakten alene anses for et faktisk og sikkert tab, hvis det uden nogen tvivl kan fastslås, at sagsøgeren ville have fået tildelt den første kontrakt, såfremt Kommissionen ikke havde udvist den ulovlige adfærd. Det må understreges, at inden for en ordning med offentlige udbud som den, der er tale om i den foreliggende sag, har den ordregivende myndighed et vidt skøn med hensyn til beslutningen om at tildele en kontrakt (jf. i denne retning kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 77). Desuden bemærkes, at Retten har annulleret beslutningen om at afvise buddet afgivet af sagsøgeren og om at tildele den første kontrakt til den valgte tilbudsgiver alene af den grund, at Kommissionen havde tilsidesat pligten til at begrunde denne beslutning (dommen i sagen Evropaïki Dynamiki mod Kommissionen, nævnt i præmis 6 ovenfor, præmis 80). Sagsøgeren kunne derfor på ingen måde vide sig sikker på at få tildelt den første kontrakt, og der er desuden intet belæg i sagsakterne for et sådant udfald.

86 Det følger heraf, at selv om det antages, at der er en tilstrækkelig forbindelse mellem de to kontrakter, og at sagsøgeren eventuelt har lidt et tab som følge af den mistede chance for at få tildelt den første kontrakt på grund af den ulovlige adfærd, som GD for Fiskeri påstås at have udvist, hvilket tab under alle omstændigheder er forældet, kan denne mistede chance således ikke i sig selv anses for tilstrækkelig til at have påført sagsøgeren et faktisk og sikkert tab som følge af den mistede mulighed for at få tildelt følgekontrakten (jf. i denne retning kendelsen i sagen Ehcon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 77).

87 Det samme gælder så meget desto mere det tab, som sagsøgeren har nævnt i generelle vendinger i stævningen, hvilket tab skulle følge af den mistede chance for at få tildelt andre kontrakter af Kommissionen.

88 Det følger af det foregående som helhed, at sagsøgerens påstand om erstatning for tab for den mistede chance for at få tildelt følgekontrakterne må forkastes som åbenbart ugrundet, uden at det er fornødent at tage stilling til formalitetsindsigelsen.

89 Følgelig skal sagen afvises, idet det er åbenbart, at den delvis ikke kan antages til realitetsbehandling, delvis er ugrundet.

Sagens omkostninger

90 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, bør det pålægges denne at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

RETTEN (Første Afdeling):

1) Sagen afvises.

2) **Evropaïki Dynamiki — Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE betaler sagens omkostninger.**

Således bestemt i Luxembourg den 22. juni 2011.

E. Coulon
Justitssekretær

J. Azizi
Afdelingsformand